

Ez a seregszemle világosan dokumentálja, hová csonkult le a szabad királyi város önkormányzati szervezete. Mondhatja-e valaki nyugodt lelkiismerettel és elfogulatlan ítélkezéssel, hogy a megmaradt középserüések

pótolni tudják az elköltözött kiválóságok munkáját. Talán jobb is, ha nem töltik be a megüresedett helyeket. Mert betölteni tudnák az üres helyeket, de kitölteni aligha.

(x.)

A miniszterelnök részletesen nyilatkozott a Paleologue-jegyzék ügyéről.

Miről folytak a magyar-francia tárgyalások? — „A tárgyalások főbbizben szóba jöttek azóta is”.

„A francia tényezők már 1920-ban elismerték a békeszerződés igazságtalanságait.”

Budapest, október 5. Gróf Bethlen miniszterelnök ma az 1920-ban folyt magyar-francia tárgyalásokról a felhivatalos MTI-nak a következő nyilatkozatot adta:

— Ha nézem azt, amit az 1920. évben folyt magyar-francia tárgyalásokról az utóbbi napokban megírtak és elmondtak, akkor úgy látom, hogy itt tulajdonképpen olyan annak idején széles körben ismert tényeknek felméréséről van szó, amelyeket most a valóságnak meg nem felelő megvilágításba helyeznek, amik körül összekeveredik valóság, tévedés, félreértés és ferdtetés, úgy, hogy

az igazság szinte egészen elsikkad.

— Hogy 1920. év tavaszakor a békeszerződésre vonatkozó tárgyalásokkal párhuzamosan bizalmas megbeszélések folytak a magyar kormány megbízottai és egyes francia tényezők között, valamint, hogy ezek a megbeszélések a magyar államvasutak bérbeadásával állottak kapcsolatban, arról annak idején a sajtóban, parlamentben többször beszéltek. Ezek a tárgyalások szóba jöttek több ízben azóta is. Ez volt az, amit annak idején „francia orientációs” politikának neveztek. Azok, akik ezeket a tárgyalásokat most új megvilágításba akarják hozni, a közönség feledékenységére építenek.

— Nézzük tulajdonképpen mire irányultak az akkori tárgyalások. A válasz igen könnyű. Amikor Magyarország oda jutott, hogy a trianoni szerződés feltételeiről formális tárgyalásba kezdhettek, mindenki tudja, hogy az ugynevezett tárgyalás nem jelentett mást, minthogy az eredetileg átnyújtott békefeltételekre írásbeli észrevételeket tehetünk; a békeszerződés területi rendelkezéseit véglegesnek lehetett tekinteni.

— Az akkori viszonyok között, az akkori politikai helyzetben nem lehetett számítani arra, hogy a szövetséges és társult hatalmak ezeket a feltételeket akármilyen érvelés és akármilyen igazságok hatása alatt megváltoztassák, még kevésbé lehetett arra számítani, hogy Franciaország, amelyet a háború befejezése utáni nagy osztozkodásnál politikai obligációk tartottak lekötve, egyoldalul lett volna erre hajlandó. Egyedül arról lehetett szó, hogy rámutassunk a francia politikai élet vezető tényezői előtt a békefeltételek kiáltó és súlyos igazságtalanságaira és az esetleg előálló veszélyekre és hogy ennek révén módot teremtsünk arra, hogy a békeszerződés rendelkezéseinek legalább később lehessen változtatni. A magyar kormány megbízottai ezt nem is mulasztották el.

— Elég utalnom e tekintetben arra a jegyzékre, amely a szövetséges és társult hatalmak 1920 május 6-án a véglegesen megállapított békefeltételeket aláírás végett eljuttatták a magyar kormányhoz és amelyet

Millerand-féle kísérőlevél

név alatt ismert a magyar közönség. Ez a kísérőlevél óvatosságot tartalmaz arra, hogy

a békeszerződés feltételeinek néprajzi és gazdasági igazságtalanságait a határmegállapítás során orvosolni fogják.

Ez ígéretnek már azokan a bizalmas jellegű magyar-francia tárgyalásokon eredménye jelentkezett, amikről ma annyit beszélnek.

— Komoly francia tényezők hajlandóságot mutattak egy olyan helyzet megteremtésére a dunai államok között, amely az itt élő népek békés felélését az igazságtalanságok kiküszöbölése révén lehetővé teszi. Azokkal a francia tényezőkkel, akik annak idején a magyar kormány megbízottai tárgyalásban állottak, a politikai magyar részlől való őszinteségének garanciáját abban látják, hogy Magyarország gazdasági életében megfelelő szerepet és befolyást kapjanak. Röviden és egyszerűen arról volt szó, hogy a Máv. bérbeadásának és más gazdasági előnyök biztosításának érdekében

a francia politikai élet tényezői hajlandók voltak arra, hogy a bizalmas tárgyalások eredményeként a Millerand-féle ki-

sérőlevélben felvetett ígérek szellemében olyan politikát segítsenek elő, amely elvezethet a békeszerződés igazságtalanságainak orvoslásához.

Nem arról volt tehát szó, mintha nekünk a franciák a békeszerződés félredobásával közgazdasági szolgáltatások ellenében területeket, vagy éppen szövetségi szerződést ajánlottak volna fel, amelyet, ha az akkori helyzetet tekintetbe vesszük, józanul nem is hihet el senki.

— De nem volt szó arról sem, mintha a tárgyalások keretében valamiféle magyar katonai kollaboráció tervének szerepe lett volna. A meghatározottabban hangsúlyoznom kell, hogy a tárgyalások anyagát katonai tervek sohasem képezték. Egy magyar hadsereg felállítására és felszerelésére francia részlől sohasem tettek ajánlatot. A magyar hadsereget a szovjettal szemben igénybe venni soha sem akarták.

— Abban nincsen semmi kétség, hogy a francia tényezők őszintén kívánták azon tervek meg-

valósítását, amelyekre a fentiekben utaltam. Bizonyos az is, hogy a békeszerződés igazságtalanságait is felismerték. A kérdés azonban az volt, vajjon az akkori politikai helyzetben és az akkor remélhető további kialakulásában el lehetett-e várni azt, hogy a felvetett tervek a mi javunkra rövid, vagy akár csak belátható időn belül gyakorlatilag valóra válhatnak.

Erre nézve kérdést várt az akkori kormány súlyos felelősségének tudatában, komoly előzetes garanciát, amely nélkül az ország közvéleményével nem lehetett volna elfogadtatni azt, hogy a közgazdasági életünk számára felbecsülhetetlen értéket jelentő vasutvonalaink kezelésében idegen befolyás érvényesüljön. Ilyen garancia biztosítása akkor sajnos nem sikerült. Nem, mintha a francia tényezőkben nem lett volna meg a jószándék, mert ismétlem, ennek kifejezése komoly formák között tényleg megtörtént, de csak a jószándék és csak az őszinteség.

A tervezett politikai koncepció gyakorlati valóra válásának garanciái elmaradtak. Ez a magyarázata a tárgyalások megfeneklésének és nem az, mintha az eredmény elmaradásáért a magyar politikai tényezőkre hárulna bármilyen felelősség. A tárgyalások jelentősége, ha közvetlen eredményre nem vezettek is, magyar szempontból abban rejlik, hogy

francia részlől komoly tényezők már akkor elismerték a békeszerződés igazságtalanságait.

Készségüket fejezték ki ez igazságtalanságok orvoslására a vezető politika kezdeményezésére és ezzel erkölcsi jogalapot adtak ahhoz, hogy megfelelő időpontban az igazság elvének alkalmazását tényleg követeljék.

A szerb ellenzék a választási terror ellen tiltakozott a skupstina első viharos ülésén.

Belgrádból jelentik: Az ujonnan választott skupstina ma tartotta alakuló ülését. Az új képviselők teljes számban megjelentek, a karzatok zsúfolva voltak, a parlament előtt is nagy tömeg gyűlt össze. Az első ülés viharos lefolyású volt, mert az ellenzéki képviselők minden alkalmat megragadtak, hogy tiltakozzanak a választások alatt megnyilvánult kormányterror ellen.

Az ülés legfontosabb tárgya az ideiglenes elnök megválasztása volt. A kormánypart

Mirkó Perics volt külügyminisztert jelölte, az ellenzék Sibenik Radics-parti képviselőt. A leadott 308 szavazatból 206 esett Pericsre, aminek oka az, hogy a demokraták is a kormánnyal szavaztak. A demokrata párt komitnikéje szerint azonban ennek nincsen kihatása a most alakulóban lévő demokratikus szövetségre, mert a párt csak egy régebbi kötelezettség teljesítéseként szavazott a kormányparttal. A demokrata párt csak a mandátumok igazolásáig marad bent a kormánykoalícióban.

Katasztrófális esőzés után árviz pusztít Romániában.

Jassy fele viz alatt.

(Budapesti tudósítónk telefonjelentése.)

Bukarestből jelentik: Tegnap óriási esőzés vonult végig az egész országon és mindenfelé áradást okozott. Súlyos, szinte katasztrófális

a pusztulás Dobrudzsában. Három falu lakossága elmenekült. Az egyik községből tizenöt ember az árvizbe fulladt. Jassy város fele része víz alatt áll.

A spanyol partok fölött látták az oceánrepülő Junkers-gépet.

Berlinből jelentik: A D. 1230. számú Junkers-gép ma reggeli amsterdami startja a tó vizéről simán történt meg. A napközben

érkezett drótnélküli távirójelentések arról számolnak be, hogy utóljára a biscajai öböl fölött látták a gépet.

A letartóztatott bíró felesége megmérgezte magát.

Budapest, október 5. Nagy István dr. törvényszéki bíró felesége hosszabb idő óta idegbajról panaszkodott, majd ma a hajnali órákban morfiummal és veronállal megmérgezte magát. A kivonult mentők injekciókkal térítették magához. Nagy Istvánné öntudatát visszanyerve azt mondotta a mentőorvosnak, hogy hosszabb idő óta úgy érzi, mintha állandóan üldöznék, tettét ezért és amiatt követte el, mert elkeseredett rossz anyagi helyzete felett. Nagy Istvánné a mentők súlyos és életveszélyes állapotban szállították a Rókus-kórházba.

Az elterjedt hírek szerint a letartóztatásban

levő bíró felesége már Portorosóban is öngyilkosságot akart követni, amikor a rendőrállomás hidjáról a tengerbe akarta magát vetni. Ismerősei azonban megakadályozták ebben. Akkor állandóan hangoztatta, hogy nem tudja elviselni életét, hogy súlyos anyagi gondok között kell felnevelnie két kis fiát.

Vasárnap este olyan nagy mérvben vett rajta erőt az idegroham, hogy ki akart ugrani a 4-ik emeleti ablakból az udvarra, az édesanyja fogta le. Édesanyjához intézett bucsulevelében azt írja, úgy érzi, hogy ereje elfogyott, hiába várta sorsa jobbrafordulását.